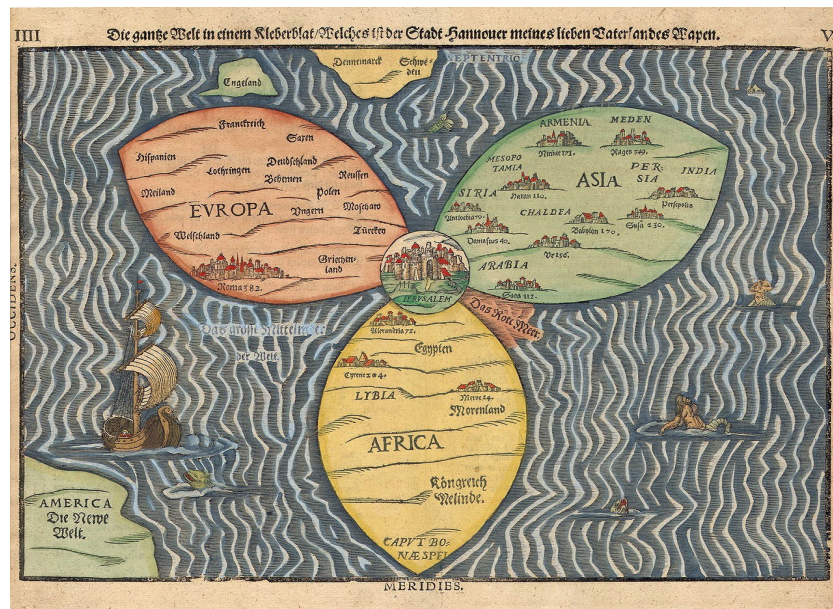


EURÁZSIAI KALEIDOSZKÓP



7. sorozat: A kereszténység geopolitikai súlyponteltolódásai

8. előadás: A kathar (albigens) kultúra virágzása és elpusztítása

Farkas Flórián
Mikes International
Hága, 2014. július 3.

© Mikes International, 2001-2014

Az Eurázsiai Kaleidoszkóp prezentációs (pdf), valamint hanganyaga (mp3) szabadon felhasználható egyéni, illetve oktatási célra. Kereskedelmi felhasználás esetén a Mikes International írásbeli engedélye szükséges.

© Mikes International, 2001-2014

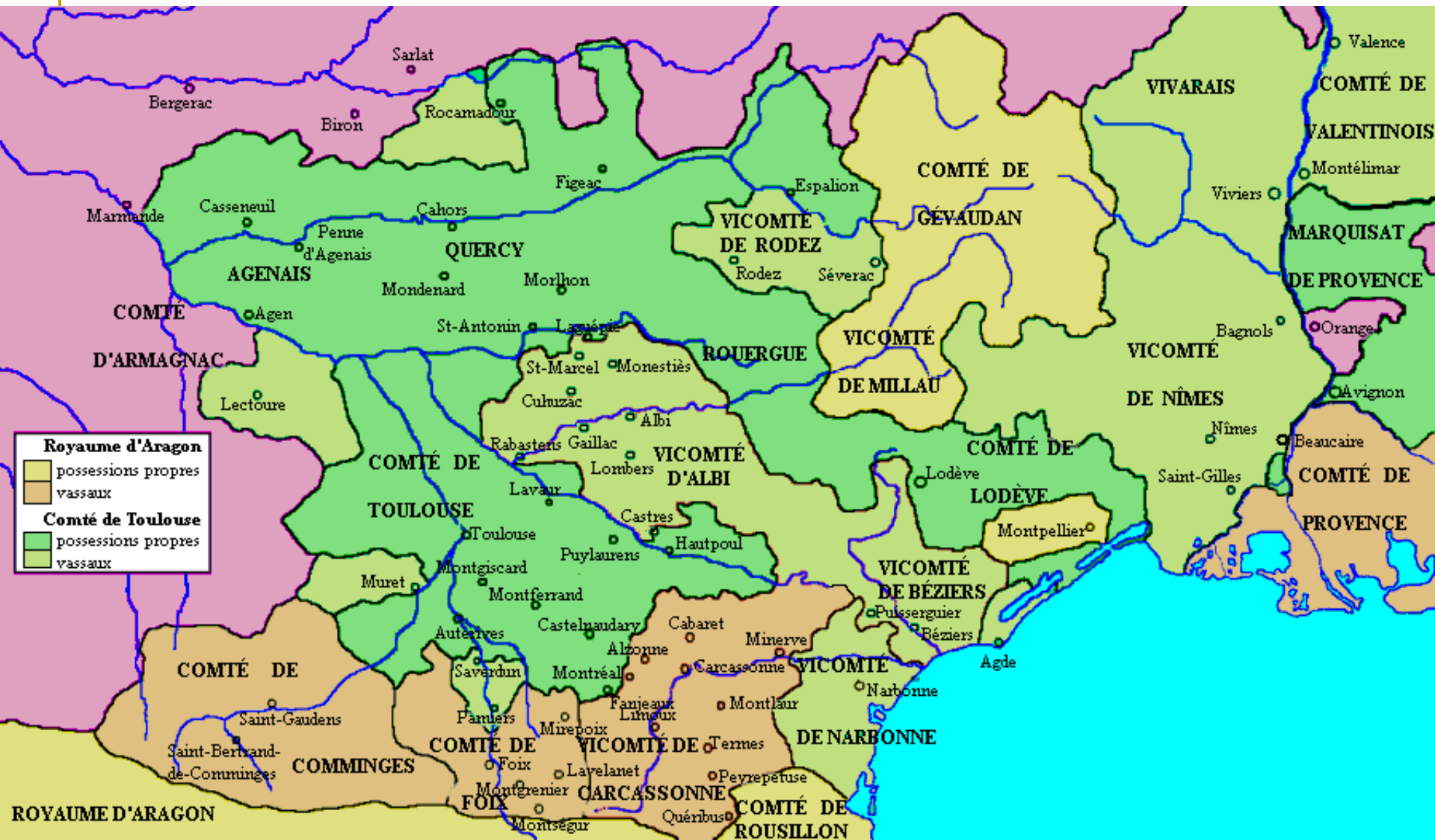
***KérjeteK és adatik néktek; keressetek és
találtok; zörgessetek és megnyittatik néktek.***

Máté 7:7

A 2013-2014 évad műsora

1. A kereszténység elfeledett első ezer éve
2. Chalcedon kulcsszerepe a kereszténység dogmatikai és geopolitikai történetében
3. A kereszténység új súlyponteltolódása a 21. században
4. A kereszténység és Európa a 21. században
5. Az iszlám misztikus (szufi) háttér Elif Shafak regényeiben
6. Geert Kimpen: 'De kabbalist' – a zsidó misztika (kabbala) irodalmi köntösben
7. Mani (216–274) - a fény prófétája
8. Arius (250-336) - az észak-afrikai presbiter és pap
9. A keresztes hadjáratok az arabok szemével
- ➔ 10. A kathar (albigens) kultúra virágzása és elpusztítása

Occitania – 'ahol az Oc nyelvet beszélik' – Dante



Occitania – a román Nyugat-Európa mintapéldája

Hatások:

- Al-Andalus
- Franciaország
- Olaszország, Balkán, Bizánc

Katharizmus + római katholicizmus

A mai európai ideál megvalósítója

A régi római 'Provincia Narbonensis

- Toulouse grófság
- Foix grófság
- Languedoc
- Venaissin grófság + Avignon
- széleken: Aquitaine és Provence

Mozaikos terület, különleges kultúrával, a katalán-aragóniai korona vazallusai → a katharok elleni keresztes hadjárat után a francia korona része → Midi

Occitania – Al-Andalus tükre

711: az ibériai félsziget az iszlám világ részévé válik → gazdasági, szellemi kapcsolat Kelettel (Damaszkusz, Bagdad, Alexadria, stb.)

Kb. 1000-től kezdve a terület szellemi exportőr → Occitania jó befogadó, termékeny közeg

A XI, XII és XIII. század az occitan kultúra nagy korszaka

Az occitan nyelv helyettesíti a latint a hivatalos dokumentumokban és a kultúrában → trubadúr költészet (az arab udri költészet mintájára)

Udri szerelmi költészet: 'tisztá' szerelem, vágy, de szexuális kapcsolat nélkül

Trubadúr költészet → udvari szerelmi költészet

Nagy hatás a nyugati irodalomra (Dante → Beatrice, Petrarca → Laura, katalánoknál Ausias March)



CD1 – 9: Taksim & andalúz tánc Mawachah Camoulo, anoním

CD1 – 11: Pos de chantar, Cançon – Guilhem de Peitieu

Occitania – Al-Andalus tükre (folyt.)

Al-Andalus-ban virágzó zsidó kultúra → az araboktól átvették a klasszikus műveltséget → nagy szerepet játszottak az iszlám és a kereszténység között (pld. Toledo Fordító Iskola)

1140-ben az Almohad-ok meghódítják az ibériai félszigetet → megfagy a légkör a nem-muszlimok körül → számos zsidó menekül (Észak-Afrika, Castilia, Aragon, Katalónia, Occitania)

A már ezeken a területeken élő zsidó közösségek befogadják az ibériai zsidókat, akik óriási tudást hoznak magukkal

A XIII. századra kialakul egy nagyon komoly katalán-occitan kabbalista körökből álló hálózat, amely igen komoly szerepet játszik majd a középkori európai kabbala történetében



CD1 – 4: Sefer Yetzirah. A három princípium, alef, mem, shin

A katharok eredete (καθαροί "a tiszták")

Nem egységes áram. Nyugat-Európában a XII. században lépnek színre.

- Németország: katharok vagy manicheusok
- Olaszország: patarenok vagy katharok
- Flandria: Piphles
- Burgundia & Champagne: Bougres
- Dél-Franciaország: albigensek

‘jó férfiak’ és ‘jó asszonyok’ (‘bons hommes’, ‘bonnes femmes’)

- Szellem keresztelésében hittek → kézrátétel (nem vízzel) – Consolamentum (csak egyszer)
- Aszkézis
- Katholikus egyház és hierarchiájának elvetése
- Dualista világnézet (Sátán hozta létre az anyagi világot → az Úr elküldte fiát, hogy a teremtmények általa visszajuthassanak az Úr ‘elfeledett királyságába’)

A katharok eredete (folyt.)

Eredet:

- Bogumilok – Bulgária
- Autochton fejlődés (a katharok egyike a protestáló mozgalmaknak a XI. századtól kezdve)

Igazából csak dél-Franciaországban és Olaszországban tudtak huzamosabban gyökeret verni, 1160-1170 tájára tudnak megszilárdulni

1167: Saint-Félix -Lauraguais – kathar zsinat

CD1 – 16: Consolamentum



A katharok Occitániában a XII-XIII. században

Számos generáción keresztül a katharok nem voltak eretnekek, csak hívő keresztények, a kathar kifejezést nem is használták a Languedoc-ban

A Languedoc megerősített falvaiban: Toulouse, Foix, Albi, Carcassone és mozgalmas városaiban: Fanjeaux, Laurac, Cabaret, Le-Mas-Saint-Puelles, Puylaurens, Lautrec, Caraman, Lanta, Mirepoix, Rabastens, etc. laktak.

Episzkopális egyházszervezet, legalább 5 püspökség → a római pápától független egyházi szervezet !!! Szinte intézményes kiváltságot élveztek, amelyet csak az inkvizíció tudott egy hosszú folyamatban kiirtani

Miért a Languedoc?

- Lazább feudális rend → a kathar egyházszervezet jobban passzolt ehhez
- Az arisztokrácia mellett a polgárság és parasztság körében is rokonszenvesek voltak, szó szerint családtagok (népes városok) → igazi népi beágyazottság !!!

A katharok Occitániában a XII-XIII. században (folyt.)

Pld. 1208 – Bernard Raymond de Roquefort – Carcassone katolikus püspöke

- Anyja bonne femme
- 3 fivére bon homme, az egyik közülük 1244-ben máglyahalált halt Montsegur-ban

Az Inkvizíció egy egész társadalom belső kohézióját tépte szét (úm. kommunizmus, nácizmus)

A városokban, a társadalomban éltek monasztikus életüket (nem szüzek) – részei voltak a helyi társadalomnak, ill. saját családjuknak és abban fejtették ki szociális tevékenységüket (bármikor ki vagy be lehetett lépni)

Szegénységet fogadtak, és a bűn minden formáját elvetették: hamisság, átverés, élet elvétele (állatok beleértve)

A házaik (± 10 tag egy idősebb vezetésével) mintegy nyílt kórházakként, iskolákként, tanuló műhelyekként funkcionáltak a spirituális élet mellett.

A katharok Occitániában a XII-XIII. században (folyt.)

A Szentírást a helyi nyelveken tanulmányozták és használták!

Ünnepeik teljesen nyíltak voltak mindenki számára.

Nők szerepe: legalább ugyanannyian voltak, mint a férfiak. Az elnyomatás idején még ők hosszabbították meg a vallás életét → az anyai hitvallás

Trubadurok és a katharok

Időben és földrajzi eloszlásban a kettő szinte egybeesik.

A XIX. században fantasztikusabbnál fantasztikusabb elméletek születtek erre. Végül a pontos filológia kimutatta, hogy a trubadúrok gyakorlatilag nem használtak (nyíltan) kathar témákat (ezoterikus szempontból nézve)

Közös: Róma-ellenesség és francia-ellenesség (hódítók) – ebben az értelemben igazi tárház a trubadúr költészet (és kordokumentum is)



CD1 – 19: Pèire Vidal: A per pauc de chantar no-m lais (Kevésen múlik, hogy abbahagyjam az éneklést)

A katharok elleni keresztes hadjárat (1209-1229)

A XI. középtől kezdve a katolikus egyház átalakulása: hierarchia megszilárdul, a világi hatalom feletti egyre nagyobb befolyás

A kialakuló feudális államok megerősödnek → egyház segítsége szükséges (Anglia, Franciaország, Kasztília, Aragon, stb.)

Az egyház fokozatosan növeli világi hatalmát az eretnekek ellen → a cisztercita rendek ebben az élen járnak

Meggyőzés + spirituális büntetés + polgári büntetés Languedoc-ban nem vezettek eredményre. Közvetlen beavatkozás már 1179-ben napirendre kerül a III. Lateráni Zsinaton (1181-ben hadjárat Toulouse ellen)

1. A helyi klérus lecserélése (főleg cisztercita háttérrel rendelkező klérusra és egyházi vezetőkre)
2. A helyi világi vezetés 'megtisztítása', fő célpont VI. Raymond, Toulouse grófja (1194-1222)

Sikertelenség a Levantban, 4. keresztes hadjárat, III. Innocent pápa 1198-1216 → keresztes hadjárat az albigensek ellen

A katharok elleni keresztes hadjárat (folyt.)

VI. Raymond elmozdítása → II. Augustus Fülöp (1180-1223) → a Plantagenetekkel volt elfoglalva

Casus belli: 1208 január 14-én, Toulouse grófja egyik udvari embere megölte Pèire de Castelnau-t, a pápai küldöttet.

Keresztes hadjárat – franciák, flamandok, németek, angolok, olaszok, occitanok, stb. → kellemesebb mint háborúzni a Levantban

1209-ben a keresztesek átütő sikereket értek el: Béziers, Carcassone elesik. Iszonyatos öldöklés, máglya.

Majd utána váltakozó sikerek. Végül a francia királyok is beszálltak: VIII. Lajos (1226), majd IX. Lajos (1227-28) → Occitania francia uralom alá kerül

A keresztes hadjárat ellenére a katharok még vagy egy évszázadig léteztek, csak az inkvizíció tudta őket fokozatosan elpusztítani.

Inkvizíció (XIII-XIV. sz.)

1233-ban állították fel az inkvizíciót Occitaniában, a francia királyok támogatásával

Fokozatosan számolta fel (irtotta ki) a kathar egyházi struktúrát és képviselőit → máglya

A későbbi, 'modern' despotizmus prototípusa. Az inkvizíció minden törvény felett állt → megvádolás → vallomás kicsikarása

Az inkvizítor egy személyben gyóntató, bíró, ügyész, stb.

A vádlott egyetlen lehetősége a védekezésre az volt, hogy másokat bemártott (s azt vallani, hogy ő már vezekel)

Fokozatosan az egész társadalmi bázist, családi kapcsolatokat, társadalmi szolidaritást ölte ki → a társadalom lelkét gyilkolta meg

1309-ben és 1310-ben az utolsó kathar lelkészt is elfogták elégették

1321-ben, Guilhem Bélibaste, az utolsó ismert bon homme-ot is elfogták és kivégezték

Ad Exstirpanda – 1252 – IV. Innocent

Jelentőségét nem lehet eltúlozni. A totális önkény dokumentuma.

Sem az eretnekségre, sem az orthodoxyára nem tartalmaz objektív kritériumokat. Meg sem említi az üldözendő eretnekségek nevét. Egy egyházkerület püspöke, felhatalmazva általa, omnipotens. Nem tartalmazza a 'nem bűnös' fogalmát.

Az Inkvizíciót próbálják manapság szerecsen mosdatni → 'hibái ellenére elmélyítette a vallásos életet' ↔ csak el kell olvasni a szöveget: nem a hitről és eretnekségről szól, hanem csak hatalomról és vagyonról, s a legrettenetesebb terroreszközökről, amelyekkel ezt el lehet érni.



CD3 – 4: Bulla Ad Exstirpanda

4. tc.

Azok, akik erre kijelöltettek, elfoghatják és el is kell fogniuk a férfi és női eretnekeket, el kell venniük vagyonukat, amit mások elvihetnek, s az a feladatuk, hogy ezt az egész egyházkerületben érvényesítsék.

Ad Exstirpanda – 1252 – IV. Innocent (folyt.)

6. tc.

A felhatalmazott előjáróság kinyilatkoztatásait hűségesen el kell fogadni minden területen. Az ezzel ellentétes argumentációnak nincs helye.

25. tc.

Az irányító testület arra kell kényszerítse a fogságukban levő eretnekeket, akik a lelkek igazi rablói és gyilkosai, s az isteni sákramentumok és a keresztény hit tolvajai – nem megölve őket, vagy kezüket-lábukat megtörve – hogy megvallják eretnekségüket, s megvádolják azokat az eretnekeket, akiről tudomásuk van.

26. tc.

Az eretnek házát, legyen férfi vagy nő, amelyben felfedezték, le kell örökre rombolni; hacsak nem a ház ura az, aki az eretnekek felfedezését elősegítette. Ha az eretneknek több háza van, azokat is mind le kell rombolni.

27. tc.

Akit, legyen az férfi vagy nő, azon kapnak, hogy egy eretneknek tanácsot, segítséget vagy támogatást nyújt, a törvény más helyén felsorolt büntetéseken kívül örök kárhozatra van ítélve. Bárki, aki az eretnekek téves tanítását hallgatja ugyanolyan büntetésben részesül, mint az eretnekek.

A katharok/albigensek emlékezete

Hosszú ideig nagy csend (még a protestánsoknál is sokáig értetlenség)

Katholikus csend megtörése XIX-XX. század fordulója

Azóta nagy előrehaladás a kathar történelem kutatásában →

1982 Centre National d'Études Cathares (Carcassonne)

Turizmus → 'kathar ország' – a fogalom eltorzítása

Komoly kathar kutatás, de sok kétes értékű történelmi regény

Nagyon kevés film, gyakorlatilag nincs komoly film a katharokról!

Irodalom – könyv

- Jenkins, Philip: *The Lost History of Christianity*. HarperOne, 2008.
- Jenkins, Philip: *Jesus Wars*. SPCK, 2010.
- Jenkins, Philip: *The Next Christendom*. Oxford UP, 2011.
- Jenkins, Philip: *The New Faces of Christianity*. Oxford UP, 2006.
- Jenkins, Philip: *God's Continent*. Oxford UP, 2007.
- Dalrymple, William: *From the Holy Mountain*. Owl Book, 1997.
- Innemé, Karel C. & Lutz, Robin: *Koptische kloosters*. Fontein, 1999.
- Procopius: *The Secret History*. Penguin, 2007.
- Moschou, John: *The Spiritual Meadow*. Cistercian Publications, 1992.
- Theodoret of Cyrrhus: *A History of the Monks of Syria*. Cistercian Publications, 1985.
- De Rosa, Peter: *Vicars of Christ*. Poolbeg, 2000.
- Asbridge, Thomas: *The Crusades*. Simon & Schuster, 2012.
- Williams, Rowan: *Arius*. Darton, Longman and Todd, 1987.
- Kannengiesser, Charles: *Arius and Athanasius*. Varorium, 1991.
- Stead, Christopher: *Doctrine and Philosophy in Early Christianity*. Varorium, 2000.
- Decret, François: *Mani et la tradition manichéenne*. Maitres Spirituels, 1974.
- Maalouf, Amin: *Les Jardins de lumière*. Lattès, 1991.
- Maalouf, Amin: *Les croisades vues par les arabes*. Lattès, 1983.

Irodalom – könyv

- Schuon, Frithjof: *The Transcendent Unity of Religions*. Quest Books, 2005.
- Ostrogorsky, George: *History of the Byzantine State*. Basil Blackwell, 1989.
- Vasiliev, A. A.: *History of the Byzantine Empire*. Madison, 1928.
- Glubb, John Bagot: *The Great Arab Conquests*. Hodder & Stoughton, 1963.
- Glubb, John Bagot: *The Empire of the Arabs*. Hodder & Stoughton, 1963.
- Glubb, John Bagot: *The Course of Empire*. Hodder & Stoughton, 1963.
- Glubb, John Bagot: *A Short History of the Arab Peoples*. Dorset Press, 1969.
- Glubb, John Bagot: *The Life and Times of Muhammad*. Cooper Square Press, 2001.
- Lings, Martin: *Muhammad*. Inner Traditions, 2006.
- Nasr, Seyyed Hossein: *Muhammad: Man of God*. ABC International Group, 1995.
- İnalcik, Halil (ed.): *An Economic and Social History of the Ottoman Empire*. I-II. Cambridge UP, 2004.
- Norwich, John Julius: *Byzantium – The Early Centuries*. Alfred A. Knopf, 2007.
- Norwich, John Julius: *Byzantium – The Apogee*. Penguin, 1993.
- Norwich, John Julius: *Byzantium – The Decline and Fall*. Alfred A. Knopf, 2006.

Irodalom – könyv

- Robinson, Francis: *The Mughal Emperors*. Thames & Hudson, 2007.
- Farrokh, Kaveh: *Shadows in the Dessert – Ancient Persia at War*. Osprey Publishing, 2004.
- Roquebert, Michel: *Histoire des Cathares*. Tempus, 2002.
- Roquebert, Michel: *La religion cathare*. Tempus, 2009.
- Obrusánszky, Borbála: A nesztoriánus vallás elterjedése és jelentősége Belső-Ázsiában. Mikes International, 2008.
http://www.federatio.org/mikes_bibl.html#137
- Kazantzakis, Nikos: *The Last Temptation*. Faber & Faber, 1995.
- De Purucker, Gottfried: *The Story of Jesus*. Theosophical UP, 1998.
- Baker-Brian, Nicholas J.: *Manichaeism: an ancient faith rediscovered*. T&T Clark International, 2011.
- Cameron, Ron (transl.) & Dewey, Arthur J. (ed.): *The Cologne Mani codex (P. Colon. inv. nr. 4780): Concerning the origin of his body*. Scholars Press, 1979.
- Merkelbach, Reinhold: *Mani und sein Religionssystem*. Westduetscher Verlag. 1986.
- Widengren, Geo: *Mani und der Manichäismus*. W. Kohlhammer Verlag, 1961.

Irodalom – könyv

- Koenen, Ludwig & Römer, Cornelia: *Mani - Auf der Spur einer verschollenen Religion*. Herder, 1993.
- Justice, Faith L.: *Hypatia. Her Life and Times*. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2013.
- Brown, Dan: *The Da Vinci Code*. Corgi Books, 2013.
- Davidson, Basil: *The Black Man's Burden – Africa and the Curse of the Nation State*. James Currey, 1992.
- Davidson, Basil: *Africa In History*. Phoenix, 1991.
- Eliade, Mircea: *Shamanism – Archaic Techniques of Ecstasy*. Princeton UP, 2004.
- Eliade, Mircea: *The Myth of Eternal Return*. Pantheon Books, 1954.
 - Eredeti kiadás: *Le mythe de l'éternel retour*. Gallimard, 1949.
- Lockhart, James & Schwartz, Stuart B.: *Early Latin America – A History of Colonial Spanish America and Brazil*. Cambridge UP, 2005.
- Belloc, Hilaire: *The Great Heresies*. Tan Book and Publishers, Inc., 1991.
- Michael Baigent & Richard Leigh & Henry Lincoln: *The Holy Blood and the Holy Grail*. Arrow Books, 2006.

Irodalom – könyv

- Michel Roquebert: *L'épopée cathare - Tome 1, L'invasion 1198-1212*. Tempus, 2006.
- Michel Roquebert: *L'épopée cathare - Tome 2, Muret ou la dépossession 1213-1216*. Tempus, 2006.
- Michel Roquebert: *L'épopée cathare - Tome 3, Le lys et la croix, 1216-1229*. Tempus, 2006.
- Michel Roquebert: *L'épopée cathare - Tome 4, Mourir à Montségur 1230-1244*. Tempus, 2006.
- Michel Roquebert: *L'épopée cathare - Tome 5, La fin des Amis de Dieu 1244-1321*. Tempus, 2006.
- S.J. Hodge: *Secrets of the Knights Templar: The Hidden History of the World's Most Powerful Order*. Quercus, 2013.
- Malcolm Barber: *The New Knighthood : a History of the Order of the Temple*. Cambridge UP, 1994.
- A.A. Grishin & Bethany Goss: *The Knights Templar Absolution: The Chinon Parchment and the History of the Poor Knights of Christ*. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2013.
- Helen Nicholson: *The Knights Templar: a New History*. Stroud, 2001.
- Dean A. Kowalski (ed.): *The Philosophy of the X-Files*. The UP of Kentucky, 2009.

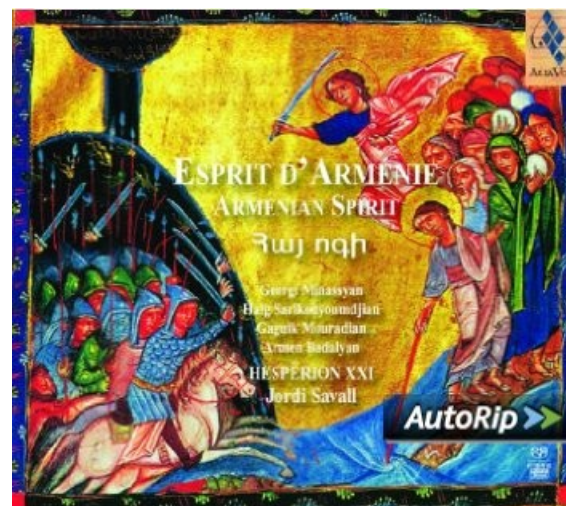
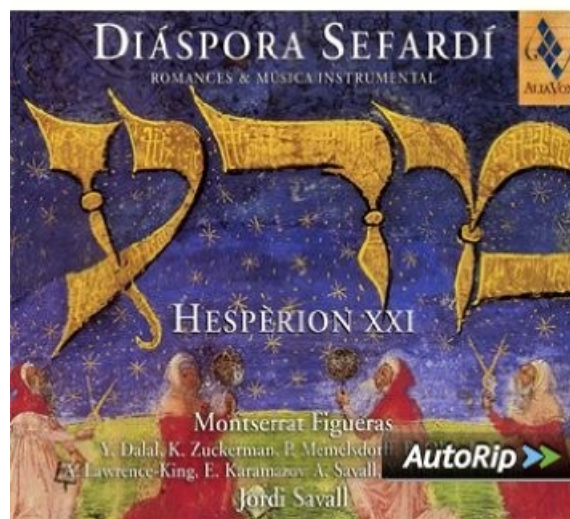
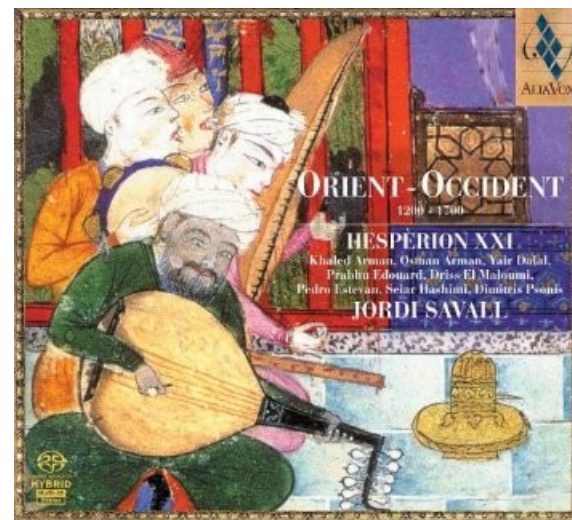
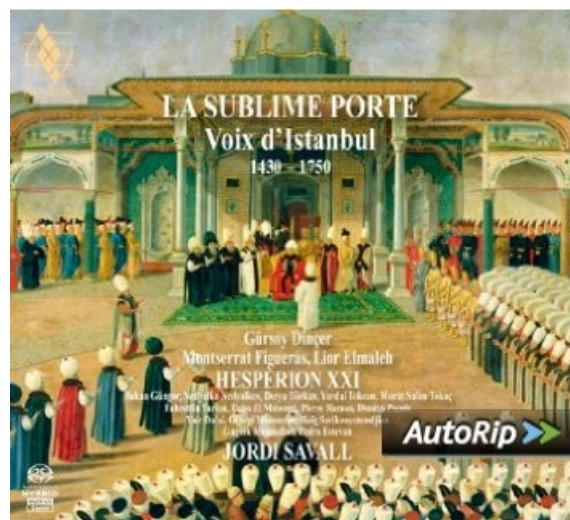
Irodalom – könyv

- Robert Shearman: *Wanting to Believe – a Critical Guide to X-Files, Millennium & The Lone Gunmen*. Mad Norwegian Press, 2009.
- Matt Hurwitz & Chris Knowles: *The Complete X-Files*. Insigh Editions, 2008.
- Dan Brown: *Angels and Demons: Special Illustrated Collector's Edition*. Bantam Press, 2005.
- Dan Brown: *The Da Vinci Code: Special Illustrated Collector's Edition: The Illustrated Edition*. Bantam Press, 2004.
- Kader Abdolah: *De Koran – een vertaling*. De Geus, 2008.
- Kader Abdolah: *De boodschapper – een vertelling*. De Geus, 2008.
- Meyer, Marvin (ed.): *The Nag Hammadi Scriptures*. HarperOne, 2007.
- Csornai, Katalin: *A duanhuangi sziklatemplom manicheus kézirattekercsei*. HUN-idea, 2008.
- Augustinus, Aurelius: *Vallomások*. Gondolat, 1987.
- Elliott, J.K.(ed.): *The Apocryphal New Testament*. Clarendon Press, 2009.
- Charlesworth, James H. (ed.): *The Old Testament Pseudepigrapha Vol. 1-2*. Hendrickson Publishers, 2013.
- Vermes, Géza (trans.): *The Complete Dead Sea Scrolls in English*. Penguin, 2004.
- *Ante-Nicene Fathers Vol. 1-10*. Hendrickson Publishers, 2012.

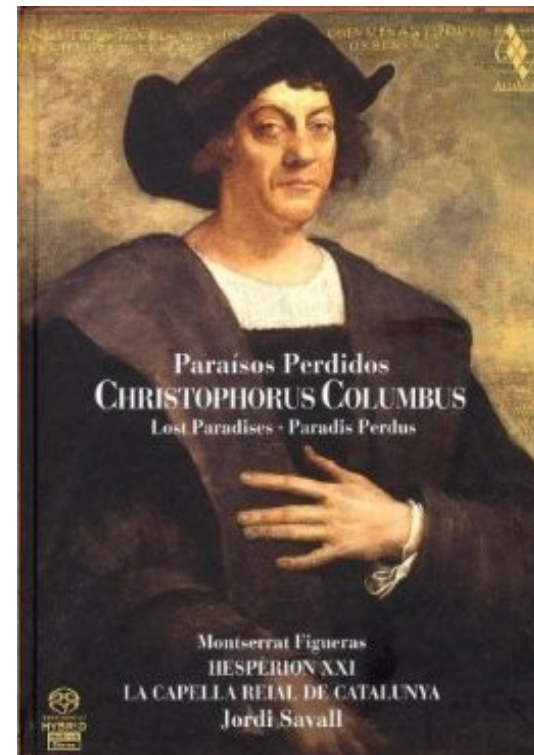
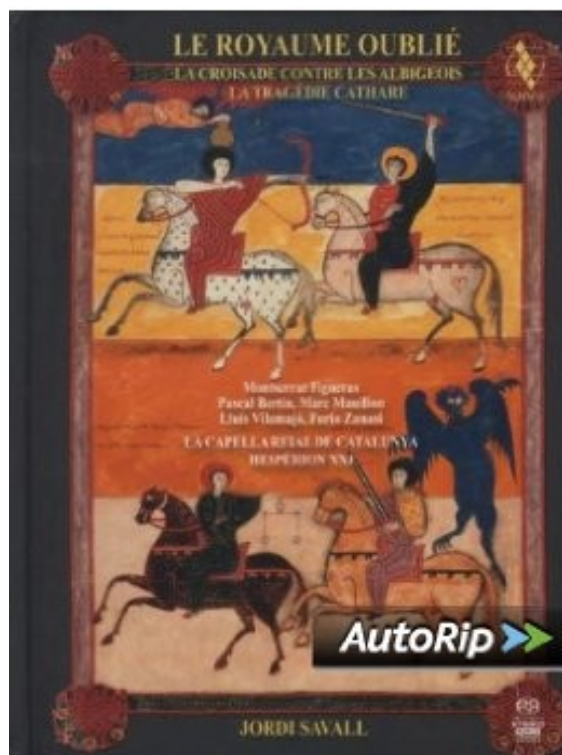
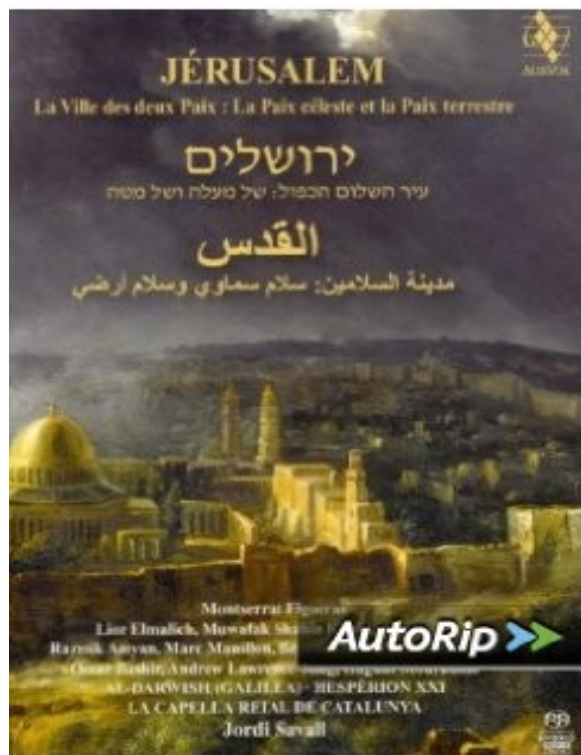
Irodalom – könyv

- *Nicene and Post Nicen Fathers Series 1. Vol 1-14.* Hendrickson Publishers, 2012.
- *Nicene and Post Nicen Fathers Series 2. Vol 1-14.* Hendrickson Publishers, 2012.
- *History of Christian Church Vol. 1-8.* Hendrickson Publishers, 2012.
- Lieu, S.N.C.: *Manichaeism in the Late Roman Empire and Medieval China.* J.C.B. Mohr, 1992.
- Lieu, S.N.C.: *Manichaeism in Mesopotamia and the Roman East.* Brill, 1994.
- Lieu, S.N.C.: *Manichaeism in Central Asia and China.* Brill, 1998.
- R.J. Teske (trans.): *The Manichean Debate.* New York City Press, 2006.
- R.J. Teske (trans.): *Answer to Faustus, a Manichean.* New York City Press, 2007.
- *Encyclopaedia Iranica:* www.iranica.com

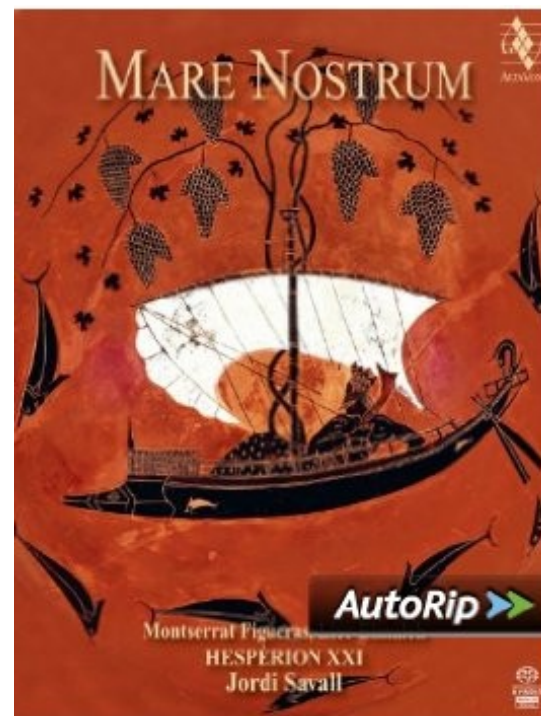
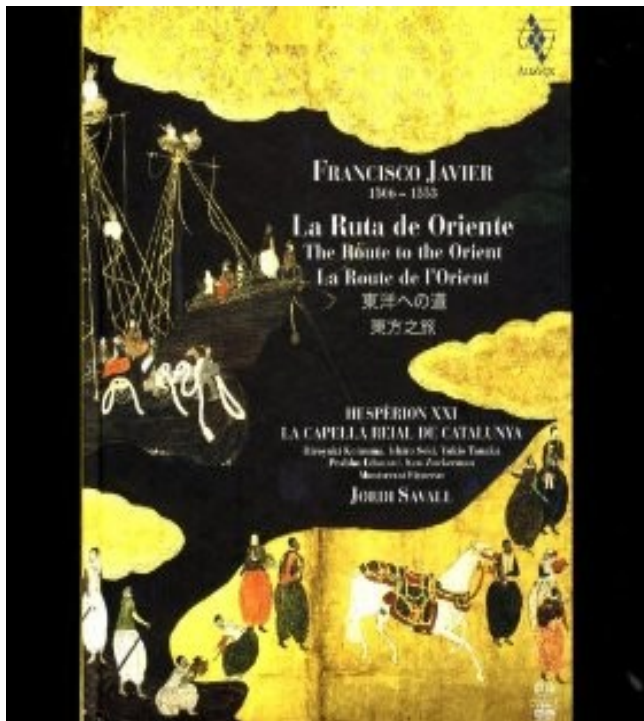
Irodalom – (SA)CD



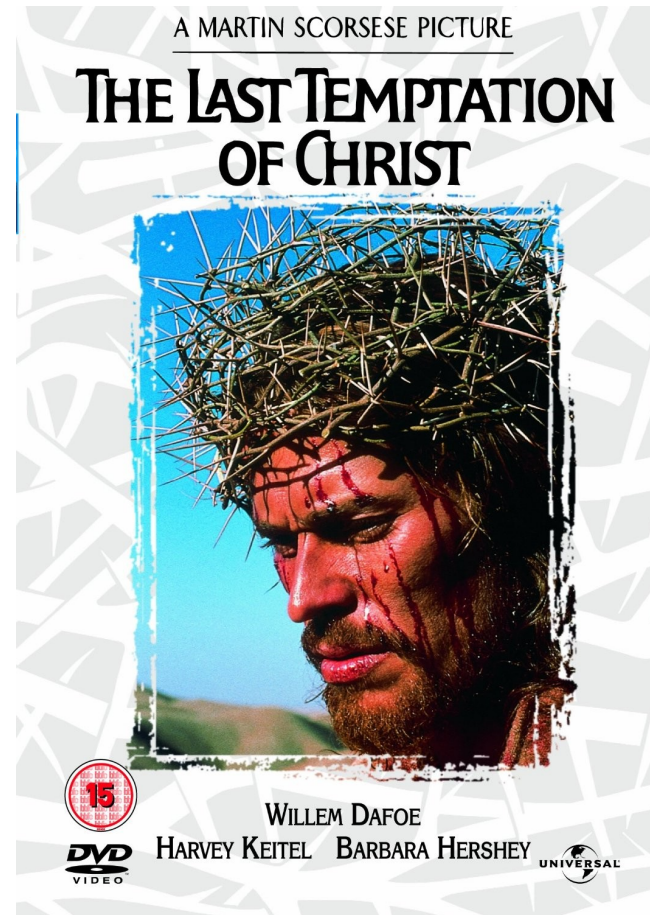
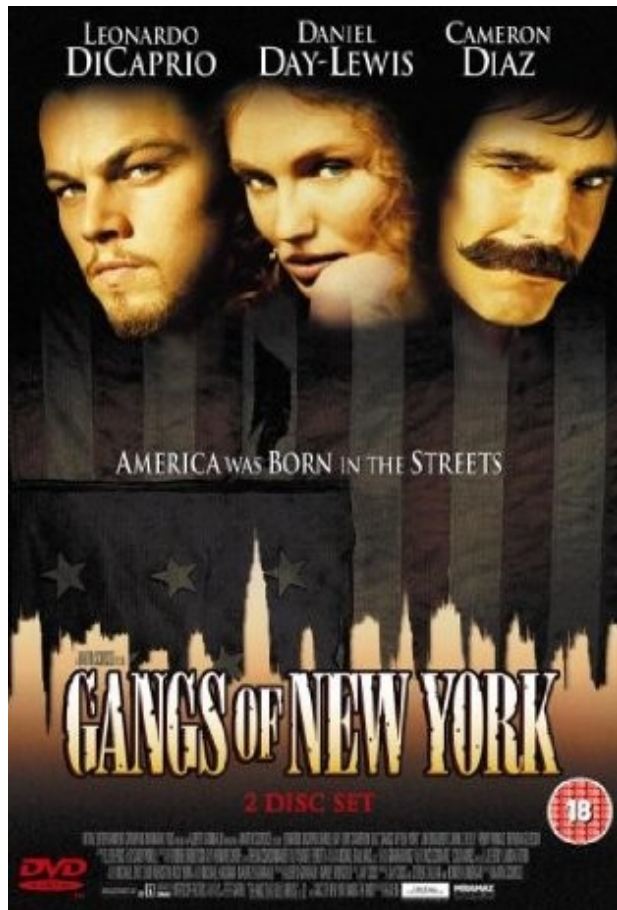
Irodalom – könyv & (SA)CD



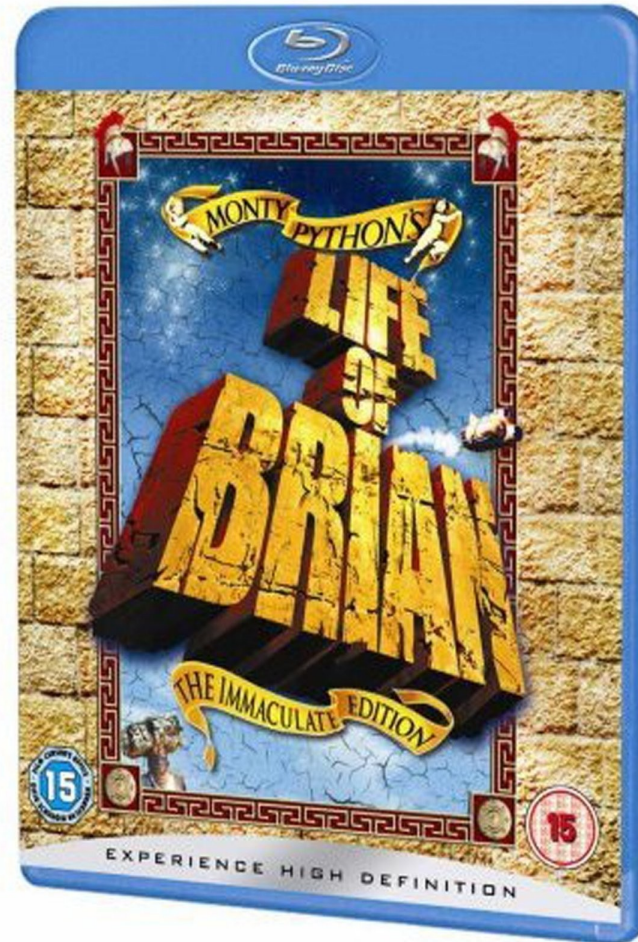
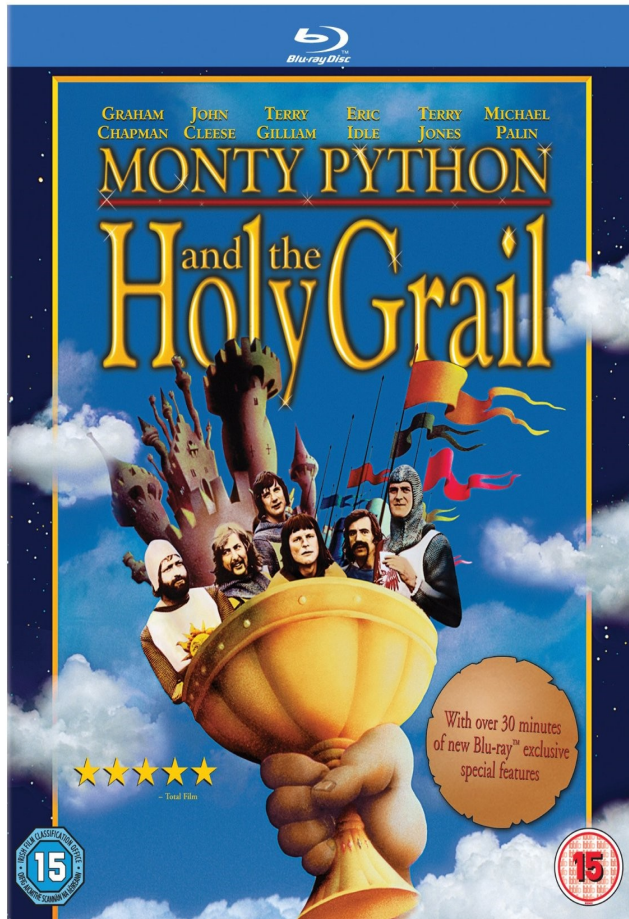
Irodalom – könyv & (SA)CD



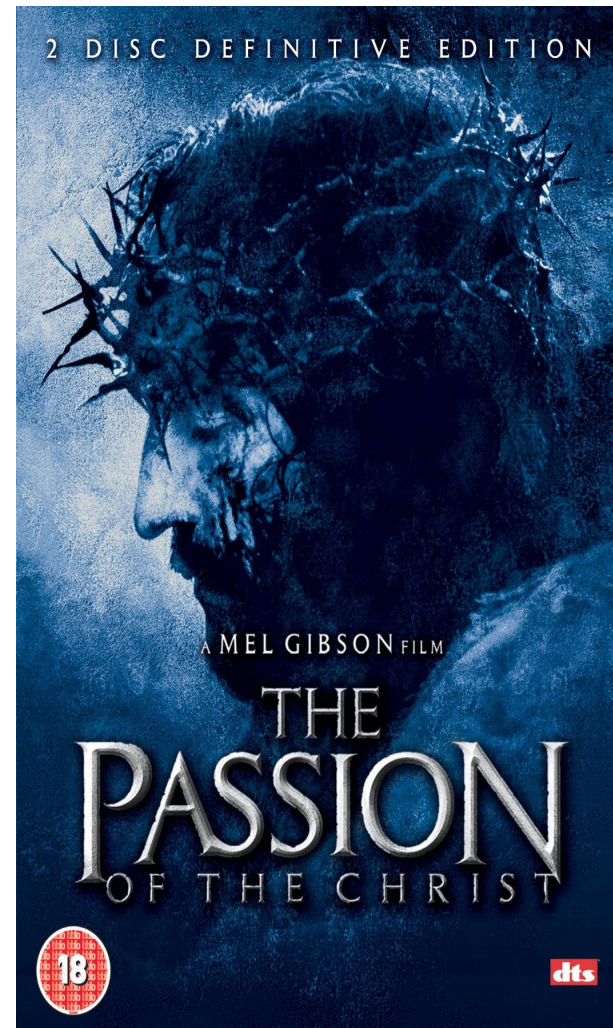
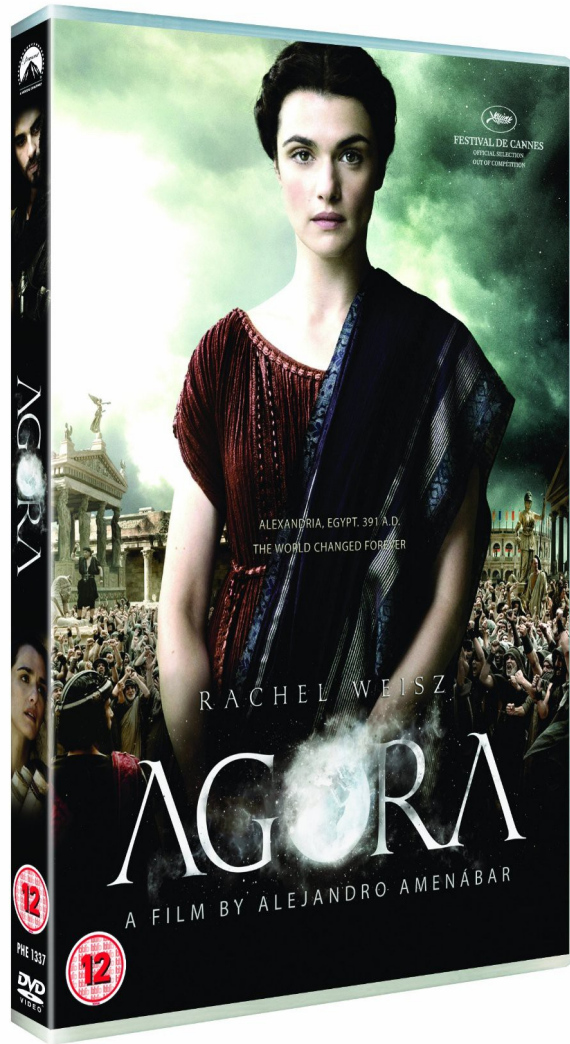
Irodalom – film



Irodalom – film



Irodalom – film



Irodalom – film



Irodalom – film

